ARAŞTIRMA

Gülhane Tıp Derg 2012; 54: 104-110

© Gülhane Askeri Tıp Akademisi 2012
doi:10.5455/gulhane.18912

Hemşirelik yüksek okulu öğrencilerinin human papilloma virüs enfeksiyonu ve aşıları ile ilgili bilgi ve tutumlarının belirlenmesi

Gülten Güvenç (*), Aygül Akyüz (*), Memnun Seven (*)

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, hemşirelik yüksek okulu öğrencilerinin human papilloma virus (HPV) enfeksiyonu ve aşıları ile ilgili bilgi ve tutumlarının belirlenmesidir. Tanımlayıcı tipte planlanan bu çalışma, 1 Şubat ile 10 Mart 2010 tarihleri arasında GATA Hemşirelik Yüksek Okulu'nda yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini 314 gönüllü hemşirelik yüksek okulu öğrencisi oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından geliştirilen soru formu ve HPV bilgi değerlendirme formu kullanılmıştır. Katılımcıların sadece %55.7'si HPV'yi ve %54.8'i HPV aşılarını daha önce duyduklarını belirtmişlerdir. Birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin bilgi puanı ortalamaları sırasıyla 2.80±1.08, 3.66±1.22, 5.20±0.87, 6.42±1.37'dir. Öğrencilerin bilgi puanı ortalamaları açısından sınıflar arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %28.0'i aşı yaptırmak istediklerini, %61.1'i HPV aşısı yaptırmak konusunda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Aşı yaptırmak istemeyen öğrencilerin %86.7'si HPV aşıları konusunda yeteri kadar bilgi sahibi olmadıkları için aşı yaptırmak istemediklerini belirtmişlerdir. Hem mezuniyet öncesinde müfredatta, hem de mezuniyet sonrası hizmet içi eğitim programlarında, HPV, servikal kanser, korunma yolları ve ilişkili konulara daha fazla yer verilmesinin, hem hemşirelik öğrencilerinin, hem de hemşirelerin bu konu ile ilgili güncel bilgiye sahip olmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: *Hemşirelik öğrencileri, HPV aşıları, human papilloma virus*

SUMMARY

Determination of the knowledge and attitudes of nursing students about human papilloma virus infection and its vaccines

The aim of this study was to determine the knowledge and attitudes of nursing students about human papilloma virus infection and its vaccines. This descriptive study was carried out at the School of Nursing of Gulhane Military Medical Academy between February 01, and March 10, 2010. The universe of the study consisted of 314 volunteered nursing students. A questionnaire form and HPV knowledge evaluation form developed by the researchers were used for data collection. Only 55.7% and 54.8% of the participants stated that they had heard about HPV and its vaccines previously, respectively. Mean knowledge scores in the first, second, third and fourth class nursing students were 2.80±1.08, 3.66±1.22, 5.20±0.87, 6.42±1.37, respectively. There were statistically significant differences between the classes of the students in terms of mean knowledge scores. Twenty eight percent and 61.1% of the nursing students stated that they wished to be vaccinated, and were hesitant about HPV vaccination, respectively. Eighty six point seven percent of the students who did not want to be vaccinated stated that they did not want as they did not have enough information about HPV vaccines. Including more data about HPV, cervical cancer, prevention ways and associated strategies into the curriculums of both pregraduate and postgraduate education would contribute to both the nurses and nursing students to have more current information about this issue.

Key words: *Nursing students, HPV vaccines, human papilloma virus*

*GATA Hemşirelik Yüksek Okulu

Bu çalışma uluslararası "32nd International Association For Human Caring Conference: The Intersection of Caring and Quality: Nursing Practice, Education, and Research" kongresinde (San Antonio, Texas, June 1-4, 2011) poster bildiri olarak sunulmuştur

Ayrı basım isteği: Gülten Güvenç, GATA Hemşirelik Yüksek Okulu, Etlik-06018, Ankara
E-mail: guvencgulden@yahoo.com

Makalenin geliş tarihi: 07.07.2011 • **Kabul tarihi:** 30.11.2011 • **Çevrim içi basım tarihi:** 13.04.2012

Giriş

Human papilloma virus (HPV), cinsel yönden aktif olan genç kadınların %30-50'sini etkileyen, cinsel yolla bulaşan bir enfeksiyondur. HPV'nin siğil, epitelyal kistler, hiperkeratozis, anogenital, orolarengeal ve farengeal papillomlar gibi benign proliferasyonlara veya invaziv malignansilere neden olan 100'den fazla tipi bulunmaktadır. Düşük riskli olarak bilinen 6-11 gibi HPV tipleri genital siğillere, 16-18 gibi yüksek riskli HPV tipleri ise servikal ya da diğer anogenital kanserler gibi ciddi sağlık sorunlarına neden olmaktadır (1-4). Son yıllardaki bilimsel kanıtlar, inatçı HPV enfeksiyonlarına neden olan 15 kanserojenik HPV tipinin, servikal kanser gelişmesinde temel neden olduğunu göstermektedir. Bugün serviks kanseri vakalarının %99'undan fazlasında ve servikal intraepitelyal neoplazi (CIN) olgularının %94'ünden fazlasında HPV DNA'sı tespit edilmiştir (5-8).

HPV enfeksiyonu ve ilişkili hastalıklarda mortalite ve morbidite oranını azaltarak, toplumdaki ekonomik ve sosyal yükü azaltmak amacıyla, HPV'den primer korunma önem kazanmaktadır (9). HPV'den primer korunma, enfeksiyon oluşmaması için, seksüel risk faktörlerinin ortadan kaldırılması ve profilaktik aşı uygulanmasını içermektedir (7). Altmış beşten fazla ülkede klinik kullanımı onaylanmış, iki tip HPV aşısı bulunmaktadır. Bu aşıların cinsel aktiviteye başlamadan önce uygulanmasının, koruyucu etkinliği artırdığı belirtilmektedir. Bu nedenle aşının 9-26 yaş arası kız çocuk ve genç kadınlara uygulanması önerilmektedir. Ancak mevcut HPV aşıları, HPV ile ilişkili hastalık yükünü önemli derecede azaltmakla birlikte, virusun tüm tiplerine karşı koruyucu değildir (3,6,8).

HPV aşılarının kısa ve orta süreli etkinliği kanıtlanmış olmasına rağmen, aşıların primer korunma amaçlı kullanımı ile ilgili, hem adölesanlar ve ailelerin, hem de sağlık personelinin bazı kaygıları vardır. HPV

enfeksiyonunun doğası ve aşılar ile ilgili bilgi eksikliği ve buna bağlı yaşanan kaygılar, HPV immünizasyon programlarının etkili bir şekilde yürütülmesinin önündeki en önemli engeldir (2). Bununla birlikte, HPV immünizasyonunun gelecekteki başarısı, aşılama için uygun olan bireylerin ya da ailelerin aşı yaptırma konusunda gönüllü olmasına ve sağlık personelinin hizmet verdiği gruba aşı yaptırmayı önermesine bağlıdır (2,8). Benzer şekilde, yapılan çalışmalar, sağlık personelinin HPV aşılarını destekliyor olmasının, aşının kabul edilebilirliğini artıran ana neden olduğunu göstermektedir (1,2,5). Bu açıdan değerlendirildiğinde, sağlık personeli HPV ve HPV enfeksiyonu ile ilgili bireyleri bilgilendirmek, var olan yanlış tutum ve inanışlarını tartışmak, bu doğrultuda bireylerin yeterli ve doğru bilgiye sahip olarak aşı yaptırıp yaptırmama kararlarını vermelerini sağlamak açısından önemli bir konumdadır (10-13). Dolayısıyla, sağlık personelinin bu görevi başarabilmesi için, HPV enfeksiyonu ve HPV aşıları ile ilişkili güncel bilgiye sahip olması ve bu konuda danışmanlık verebilecek yeterlilikte olması gerekmektedir. Bu sayede, HPV'nin, başta servikal kanser olmak üzere diğer ilişkili komplikasyonlarının önlenmesinde önemli bir adım atılmış olunacaktır (6-8,10).

Hemşirelik yüksek okulu (HYO) öğrencileri, hem geleceğin sağlık personeli olmaları, hem de HPV enfeksiyonu ve ilişkili komplikasyonlar açısından risk grubunda olmaları açısından, HPV enfeksiyonu ve aşıları konusunda yeterli bilgiye sahip olması gereken önemli bir grubu oluşturmaktadır. Bu araştırma, HYO öğrencilerinin HPV enfeksiyonu ve aşıları ile ilgili bilgi ve tutumlarının belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yürütülmüştür.

Gereç ve Yöntem

Araştırma, 01 Şubat ile 10 Mart 2010 tarihleri arasında GATA Hemşirelik Yüksek Okulu'nda yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini 354 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimi yapılmamış, uygulama yapıldığı sırada sınıfta olmayan veya çalışmaya katılmayı kabul etmeyen 40 öğrenci dışındaki 314 HYO öğrencisi araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmada araştırmacılar tarafından ilgili literatür incelenerek geliştirilen, "Katılımcı Bilgi Formu" ve "HPV Bilgi Değerlendirme Formu" kullanılmıştır. "Katılımcı Bilgi Formu" öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini sorgulayan 28 sorudan oluşmaktadır. Bu form, katılımcıların yaş, anne-baba eğitim ve çalışma durumu gibi çeşitli sosyodemografik özellikleri ile HPV enfeksiyonunu ve HPV aşılarını duyma durumları, bilgi kaynakları, aşı yaptırmayı isteme durumları ve nedenlerini sorgulamaktadır. "HPV Bilgi Değerlendirme formu" ise, öğrencilerin HPV enfeksiyonu ve HPV aşısına ilişkin bilgilerini ayrıntılı olarak inceleyen 10 sorudan oluşmaktadır. Öğrenciler verecekleri cevaba göre her bir sorudan 0 veya 1 puan olmak üzere, toplam 0 (minimum) ve 10 (maksimum) arası puana sahip olmaktadır.

Araştırmanın yürütülmesi için HYO Etik Kurulundan onay alınmıştır. Uygulama öncesinde araştırmacılar tarafından tüm öğrencilere araştırmanın amacı ve anketlerin nasıl doldurulacağı hakkında açıklama yapılmış ve öğrencilerden sözel onam alınmıştır. Verilerin toplanması yaklaşık 15-30 dakika sürmüştür.

Elde edilen veriler SPSS 15.0 programı kullanılarak bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı istatistik, ortalama, standart sapma, sayı ve yüzdelik dağılımları ile gösterilmiştir. Karşılaştırmalı analizlerde Ki-kare, One Way Anova ve Post Hoc testleri kullanılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin bilgi düzeyi bağımlı değişken, bazı sosyodemografik özellikleri bağımsız değişken olarak kabul edilip, değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi için "backward linear" regresyon analizi kullanılmıştır. Tüm analizler için $p<0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin yaş ortalaması 20.26±1.14'dür. Öğrencilerin en yüksek oranda, annelerinin %59.2'sinin, babaların %33.8'inin ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Annelerinin %88.5'i, babaların % 27.4'ü çalışmamaktadır.

Tablo I'de çalışma kapsamına alınan öğrencilerin, bulundukları sınıflara göre, HPV enfeksiyonu ile ilgili bilgileri gösterilmektedir. Birinci sınıf öğrencilerinin %20.8'i, 2. sınıf öğrencilerinin %47'si, 3. sınıf öğrencilerinin %86.6'sı ve 4. sınıf öğrencilerinin %90.5'i HPV enfeksiyonunu daha önceden duyduğunu belirtmişlerdir. Dört sınıftaki tüm öğrenciler birlikte değerlendirildiğinde ise, tüm öğrencilerin %55.7'si daha önce HPV'yi duyduğunu ve %73.1'i HPV'yi duydukları kaynağın okulda aldıkları ders konuları olduğunu ifade etmişlerdir. HPV enfeksiyonunu, ders konularından duyma ve internetten duyma açısından sınıflar arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu berlirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo I).

HPV'nin cinsel yol ile bulaştığı 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri tarafından sırasıyla %13.9, %27.7, %67.2 ve %87.3 oranında bilinmiştir. Dört sınıftaki tüm öğrencilerin ise %43.6'sı HPV'nin cinsel yolla bulaştığını bilmiştir. HPV'nin sebep olabileceği sağlık problemlerini 1. sınıf öğrencilerinin %9.9'u, 2. sınıf öğrencilerinin %27.7'si, 3. sınıf öğrencilerinin %76.1'i ve 4. sınıf öğrencilerinin %90.5'i doğru bilmiştir. HPV'nin sebep olabileceği sağlık problemlerini doğru bilen öğrencilerin %81.6'sı HPV'nin en yüksek oranda servikal kansere sebep olacağını belirtmişlerdir. HPV'den korunma yolları 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencileri tarafından sırası ile %5.9, %10.8, %50.7 ve %73 oranında doğru ifade edilmiştir. HPV'den korunma yollarını doğru bilen öğrencilerin %76.8'si en yüksek oranda aşının HPV'den korunma yöntemi olduğunu belirtmiştir. Sınıflar arasında HPV'yi duyma, HPV'nin bulaşma yolunu bilme, HPV'nin neden olacağı sağlık sorunlarını ve HPV'den korunma yollarını bilme açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p<0.001$). HPV'nin yaratacağı sağlık sorunlarını ve HPV'den korunma yöntemlerini doğru bilen öğrencilerin yaptıkları açıklamalar açısından sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Tablo I).

Tablo II'de öğrencilerin sınıflara göre HPV aşısı duyma ve aşı yaptırmak isteme durumları gösterilmiştir. 1. sınıf öğrencilerinin %16.8'i, 2. sınıf öğrencilerinin

Tablo I. Öğrencilerin human papilloma virus (HPV) enfeksiyonu hakkındaki bilgilerinin karşılaştırılması

	1.sınıf n=101		*2.sınıf n=83*		*3.sınıf n=67*		*4.sınıf n=63*		*Tüm sınıflar n=314*		χ^2	*p*
	n	*%*	*n*	*%*	*n*	*%*	*n*	*%*	*n*	*%*		
Daha önce HPV'yi duyma												
Duymuş	21	20.8	39	47.0	58	86.6	57	90.5	175	55.7	109.9	<0.001
Duymamış	80	79.2	44	53.0	9	13.4	6	9.5	139	44.3		
HPV'yi duyduğu kaynak*												
Ders konuları	12	57.1	24	61.5	42	72.4	50	87.7	128	73.1	11.59	0.009
Sağlık personeli	3	13.6	6	15.5	21	36.2	23	40.4	53	30.1	10.72	0.01
Basın	3	13.6	10	25.6	12	20.7	18	31.6	43	24.4	4.43	0.32
Kitap	4	18.2	8	20.5	8	13.8	17	29.8	37	21.0	4.59	0.20
İnternet	3	13.6	4	10.3	4	6.9	14	24.6	25	14.2	12.59	0.006
Arkadaş	3	13.6	6	15.5	7	12.1	5	8.8	21	11.9	1.04	0.79
HPV'nin bulaşma yollarını bilme												
Bilmiyor	86	85.1	53	63.9	20	29.9	5	7.9	164	52.2		
Yanlış biliyor	1	1.0	7	8.4	3	3.0	3	4.8	13	4.2	127.2	<0.001
Cinsel yol	14	13.9	23	27.7	45	67.2	55	87.3	137	43.6		
HPV'nin yaratacağı sağlık sorunlarını bilme												
Biliyor	10	9.9	23	27.7	51	76.1	57	90.5	141	44.9	139.2	<0.001
Bilmiyor	91	90.1	60	72.3	16	23.9	6	9.5	173	55.1		
HPV'nin yaratacağı sağlık sorunlarına yönelik açıklamalar*												
Vajinal akıntı	7	70.0	18	78.3	29	56.9	38	66.7	92	65.2	3.44	0.32
Siğil	5	50.0	15	60.9	28	52.9	42	73.7	88	62.4	5.71	0.12
Serviks kanseri	8	70.0	18	78.3	47	90.2	45	77.2	115	81.6	4.30	0.23
HPV'den korunma önlemlerini bilme												
Biliyor	6	5.9	9	10.8	34	50.7	46	73.0	95	30.3	111.0	<0.001
Bilmiyor	95	94.1	74	89.2	33	49.3	17	27.0	219	69.7		
HPV'den korunma önlemlerine yönelik açıklamalar*												
Aşı	4	66.7	6	66.7	25	73.5	38	86.6	73	76.8	1.942	0.58
Kondom	3	50.0	6	66.7	25	73.5	34	73.9	68	71.6	1.66	0.64
Tek eşlilik	2	33.3	4	44.4	20	58.8	28	60.9	54	56.8	2.27	0.52

*: İstatistiksel değerlendirmeler duyan/bilen katılımcılar üzerinden yapılmıştır ve n katlanmıştır

%45.8'i, 3. sınıf öğrencilerinin %92.5'i, 4. sınıf öğrencilerinin ise %87.3'ü HPV aşısını daha önceden duyduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin genelinde HPV aşısının duyulma oranı %55.4'dür. Öğrencilerin HPV aşısını duyma kaynağının, en yüksek oranda (%52.6) HYO'unda aldıkları dersler olduğu belirlenmiştir. Sınıflar arasında öğrencilerin HPV aşısını duyma durumları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ($p<0.05$), ancak aşının öğrenildiği kaynaklar açısından farklılık olmadığı belirlenmiştir (Tablo II).

Öğrencilerin aşı yaptırmayı isteme durumları incelendiğinde, 1. sınıf öğrencilerinin %8.9'u, 2. sınıf öğrencilerinin %18.1'i, 3. sınıf öğrencilerinin %38.8'i ve 4. sınıf öğrencilerinin %60.3'ü aşı yaptırmak istediklerini belirtmişlerdir. Tüm öğrencilerin ise sadece %28'i aşı yaptırmak istemektedir. Aşı yaptırmak isteyen öğrenciler, en yüksek oranda (%88.6) HPV'den koruyacağını düşündükleri için aşı yaptırmak istediklerini belirtmişlerdir. Aşı yaptırmak istemeyen öğrenciler ise, 1. sınıfta %93.5, 2. sınıfta %91.8, 3. sınıfta %80.5 ve 4. sınıfta %60 oranında HPV aşısı hakkında yeterli bilgilerinin olmaması nedeniyle aşı yaptırmak istemediğini belirtmişlerdir (Tablo II).

Öğrencilerin HPV enfeksiyonu ve aşı ile ilgili bilgi puanı ortalamaları 1., 2., 3. ve 4. sınıflarda sırasıyla 2.80±1.08 (minimum: 1-maksimum: 8), 3.66±1.22 (minimum: 2-maksimum: 8), 5.20±0.87 (minimum: 4-maksimum: 9), 6.42±1.37 (minimum: 4-maksimum: 10) olarak hesaplanmıştır (Tablo III). Öğrencilerin tümünün toplam bilgi puanı ortalaması 4.27±1.79 (minimum: 1-maksimum: 10) olarak bulunmuştur. Öğrencilerin bilgi puanı ortalamaları açısından sınıflar arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı oldu-

Tablo II. Öğrencilerin human papilloma virus (HPV) aşısını duyma durumları ve HPV aşısı yaptırmak isteme durumlarının karşılaştırılması

	1.sınıf n=101		*2.sınıf n=83*		*3.sınıf n=67*		*4.sınıf n=63*		*Tüm sınıflar n=314*		χ^2	*p*
	n	*%*	*n*	*%*	*n*	*%*	*n*	*%*	*n*	*%*		
HPV aşısını duyma												
Duymuş	17	16.8	38	45.8	62	92.5	57	90.5	174	55.4	126.88	<0.001
Duymamış	84	83.2	45	54.2	5	7.5	8	9.5	140	44.6		
Duyduğu kaynak*												
Sağlık personeli	7	41.2	4	10.5	23	36.5	27	47.4	61	34.9	14.21	0.03
Yazılı ve görsel basın	3	17.6	15	39.5	18	28.6	25	43.9	61	34.9	5.70	0.12
Arkadaş	3	17.6	4	10.5	8	12.7	5	8.8	20	11.4	1.17	0.75
Okul	6	35.3	17	44.7	32	50.8	36	64.3	92	52.6	6.12	0.10
Aşı yaptırma isteği												
İstiyor	9	8.9	15	18.1	26	38.8	38	60.3	88	28.0		
İstemiyor	8	7.9	10	12.0	7	10.4	9	14.3	34	10.8	67.32	<0.001
Kararsız	84	83.2	58	69.9	34	50.7	16	25.4	192	61.1		
Aşı yaptırmak isteme nedenleri #												
Aşı ile ilgili bilgisi olma	3	33.3	2	13.3	2	7.7	16	42.1	23	26.1	11.11	0.01
HPV'den korunma	9	100	14	93.3	24	92.3	31	81.6	78	88.6	3.70	0.29
Uygun yaşta olma	2	22.2	4	26.7	5	19.2	16	42.1	27	30.7	4.35	0.22
Serviks kanserinden korunma	4	44.4	6	40.0	8	30.8	21	55.3	39	44.3	3.89	0.27
Aşı yaptırmama nedeni &												
Aşının pahalı olması	3	3.3	2	2.9	3	7.3	8	32	16	7.1	48.46	<0.001
Yaralılığına inanmama	3	3.3	3	4.4	2	4.9	3	12	8	3.5	8.98	<0.03
Yeterli bilgisi yok	86	93.5	62	91.2	33	80.5	15	60	196	86.7	21.71	<0.001
Yan etkilerden korkma	3	3.3	4	5.9	7	17.1	7	28	21	9.3	18.23	<0.001
Gerekli görmeme	9	9.8	7	10.3	4	9.8	3	12	23	10.2	0.116	<0.99
Kendini riskli görmeme	6	6.5	5	7.4	9	22.0	4	16	24	10.6	8.70	0.03

İstatistiksel değerelendirme *(HPV aşısını duyan), #(evet cevabı veren), &(hayır ve kararsızım cevabı veren) katılımcılar üzerinden yapılmıştır

Tablo III. Öğrencilerin human papilloma virus (HPV) enfeksiyonu ve aşılarına yönelik toplam bilgi puanları

	HPV toplam bilgi puanları		
	Ortalama	*Standart sapma*	*F/p*
1. Sınıf	2.80	1.08	
2. Sınıf	3.66	1.22	
3. Sınıf	5.20	0.87	151.77/<0.001
4. Sınıf	6.42	1.37	
Tüm sınıflar	4.27	1.79	

One way Anova, Post Hoc test: 1. sınıf - 2., 3., 4. sınıf (p<0.001); 2. sınıf -1., 3., 4. sınıf (p<0.001); 3. sınıf - 1., 2., 4. sınıf (p<0.001); 4. sınıf - 1., 2., 3. sınıf (p<0.001)

ğu belirlenmiştir. Yapılan ileri analizde, bilgi puanı ortalamalarının tüm sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (Tablo III).

Tabloda gösterilmemekle birlikte, öğrencilerin toplam bilgi puanlarına etkisi olabileceği düşünülen, anne ve babanın eğitim ve çalışma durumu gibi bazı değişkenler regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. Bu değişkenler ile öğrencilerin toplam bilgi puanı arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir (p>0.05).

Tartışma

Araştırma kapsamına dahil edilen hemşirelik öğrencilerinin, HPV enfeksiyonu ve HPV aşıları ile ilgili bilgi düzeylerinin birinci sınıftan, son sınıfa kadar önemli derecede arttığı belirlenmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin tamamının HPV ve aşılarıyla ilgili bilgi düzeyleri ortalaması 4.3 (maksimum: 10) iken, son sınıf öğrencilerinin bilgi düzeyi ortalaması 6.4'dür. Duval ve ark. hemşirelik öğrencilerinin HPV bilgi puanı ortalamasının 5.4 (maksimum: 10) olduğunu ve %59'unun HPV ile ilişkili bilgilerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir (5). Benzer şekilde Denny-Smith ve ark. hemşirelik öğrencilerinin HPV ile ilişkili bilgilerinin önemli derecede düşük olduğunu belirtmişlerdir (12). Durusoy ve ark. birinci sınıf üniversite öğrencilerinin HPV bilgi puanı ortalamasının 1.8 (maksimum: 12) olduğunu ve yaklaşık dörtte birinin (%24) daha önce HPV enfeksiyonunu duyduklarını (14), Yanıkkerem ve ark. ise üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada, öğrencilerin beşte birinin (%21) daha önce HPV enfeksiyonunu duyduklarını bildirmişlerdir (15). Bu çalışmada tüm öğrencilerin %44.3'ü HPV'yi daha önce hiç duymamışken, bu oran son sınıfta sadece %9.5'e inmektedir. Bunun aksine Dinas ve ark. ebelik öğrencilerinin %10.3'ünün, ebelerin ise %0.9'unun HPV enfeksiyonunu daha önce hiç duymadıklarını belirtmişlerdir (11). Bu çalışmada 1. ve 2. sınıftaki HPV'yi duymamış öğrenci oranının yüksek olmasının, araştırmanın yapıldığı HYO'nun müfredat programından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Çünkü HPV ve ilişkili enfeksiyonlar konusu, müfredata 3. sınıf dersleri kapsamında dahil edilmiştir. Ayrıca 4. sınıf intörn programı kapsamında, öğrenciler halk sağlığı saha uygulaması stajında, kanserlerden (serviks, meme, kolon, v.b.) korunma yöntemleri konularında ailelelere eğitim vermekte ve bu konudaki bilgilerini güncelleme fırsatı bulmaktadırlar.

Bu çalışmada tüm öğrencilerin %43.6'sı HPV'nin cinsel yolla bulaştığını bilirken, dördüncü sınıfta bu oran en yüksektir (%87.3). Ali ve ark.nın yaptığı çalışmada, bu çalışma sonuçlarına benzer şekilde, son sınıf hemşirelik öğrencileri ve hemşirelerin %89'unun HPV'nin cinsel yolla bulaştığını bildiği belirtilmektedir (16). Duval ve ark. hemşirelik öğrencilerinin %61'inin HPV'nin cinsel yolla bulaştığını bildiğini belirtmektedirler. Ayrıca hemşirelik öğrencilerinin %74'ünün serviks kanserinin, inatçı HPV enfeksiyonundan kaynaklandığını bildiği belirtilmektedir (5). Bu çalışmada ise HPV'nin sebep olacağı sağlık sorunlarını bilen öğrencilerin %81.6'sı HPV'nin servikal kansere sebep olacağını belirtmişlerdir. Tüm bu çalışmalar, öğrenci hemşireler ve hemşirelerin yüksek oranda HPV ve serviks kanseri arasındaki ilişki hakkında bilgi sahibi olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada HPV'den korunma yöntemlerini bilen öğrencilerin %76.8'i aşının HPV'den korunma yöntemi olduğunu belirtmiştir. Dördüncü sınıf öğrencilerin %87.3'ü HPV aşısını daha önce duymuşken, birinci sınıfların sadece %16.8'i HPV aşısını duymuştur. Öğrenciler HPV aşısını en yüksek oranda HYO'nda aldıkları derslerde duymuşlardır. Benzer şekilde Elit ve ark. sağlık bilimleri fakültesinde yürüttüğü çalışmada, öğrencilerin %83.3'ünün HPV aşısını bildiğini belirtmişlerdir (17). Tafuri ve ark.nın yaptığı çalışmada ise sağlık çalışanlarının %74.2'sinin HPV aşılarının immünizasyon planlamalarında çok önemli bir yere sahip olduğunu bildikleri belirtilmiştir (10). Dinas ve ark. ebelik öğrencilerinin %58.6'sının, ebelerin %90.7'sinin HPV aşılarının varlığını daha önceden duymuş olduğunu belirtmektedirler (11). Ancak başka bir çalışmada, son sınıf öğrencilerin ve hemşirelerin sadece %9.5'inin

HPV aşıları hakkında bilgi sahibi olduğu belirtilmektedir (14). Yapılan çalışmalarda, HPV aşılarını daha önceden duyma oranı, hemşirelik, ebelik öğrencileri ve sağlık çalışanları arasında farklılık göstermektedir. Bu farklılığın, mesleki eğitim müfredatları arasındaki farklılıktan kaynaklanabileceği gibi, farklı ülkelerde HPV aşıları ile ilgili yürütülen tanıtım kampanyalarının da bu sonuçları etkileyebileceği düşünülmektedir. Nitekim HPV aşılarının, ülkemizde kullanılmaya başladığı ilk yıllarda, medyada bu konuda yoğun tanıtım kampanyaları yürütülmüştür. Ayrıca bu kampanyaların çoğunda HPV aşısının, serviks kanseri aşısı olarak tanıtılmasının, öğrencilerin HPV ve serviks kanseri ararsındaki ilişki hakkındaki bilgi düzeylerini etkilemiş olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada tüm öğrencilerin sadece %28'si aşı yaptırmayı istemektedir. Durusoy ve ark. birinci sınıf üniversite öğrencilerinin %11.6'sinin aşı yaptırmak istediklerini belirtmişlerdir (14). Başka bir çalışmada ise, hemşirelerin %66.2'sinin profilaktik olarak HPV aşısı yaptırmayı düşündükleri belirtilmektedir. Ayrıca aşı yaptırmayı düşünen hemşirelerin %77.3'ünün HPV'den korunmak, %39.1'inin servikal kanserden korunmak amacıyla aşı yaptırmak istediği belirtilmektedir (16). Benzer şekilde, bu çalışmada da aşı yaptırmak isteyen öğrenciler en yüksek oranda (%88.6) HPV'den korunmak için ve %44 oranında serviks kanserinden korunmak için aşı yaptırmak istediklerini belirtmişlerdir. Çalışmamızda aşı yaptırmak istemeyen öğrencilerin büyük bir bölümü (%86.7) HPV aşısı hakkında yeterli bilgileri olmadığı için aşıyı yaptırmak istemediğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, öğrencilerin sınıfı yükseldikçe, hem bu konudaki bilgileri, hem de aşı yaptırmak isteme oranları anlamlı derecede yükselmiştir. Benzer şekilde Duval ve ark. hemşirelerin bilgi düzeyinin, aşı yaptırma isteklerini etkilediğini belirtmişlerdir (5).

Sağlık personelinin bu konudaki bilgi düzeyi, hizmet sunacağı gruba etkili bir danışmanlık ve eğitim vermesi açısından önemlidir. Hemşireler, tüm bireylere eğitim ve danışmanlık verme görev ve sorumluluğuna sahip olması nedeniyle, servikal kanser açısından primer korumada önemli bir role sahiptir. Bu nedenle mezuniyet öncesinden başlamak üzere, sağlık personelinin HPV enfeksiyonu ve aşılar konusunda yeterli eğitimi alması gerekmektedir. Bununla birlikte bilgi ve tutumların, zaman içerisinde değişme özelliğine sahip olduğu unutulmamalı ve sağlık personelinin var olan bilgisinin güncellenmesi amacıyla hizmet içi eğitimlerin yürütülmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak bu çalışmada, HPV enfeksiyonu ve aşıları ile ilişkili olarak kısa dönemde hemşirelik eğitiminin içeriğini, uzun dönemde ise kadın sağlığını etkileyebilecek önemli veriler elde edilmiştir. Bu sonuçların hemşirelik öğrencilerine verilecek eğitim programlarının planlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ancak bu çalışmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen veri toplama formlarının kullanılması ve yapılan diğer çalışmaların her birinde farklı veri toplama formlarının kullanılması karşılaştırma yapmayı zorlaştırmaktadır. Ayrıca, çalışmaya dahil edilen hemşirelik öğrencileri benzer sosyodemografik özelliğe sahip olduğundan, benzer çalışmaların farklı sosyodemografik özelliğe sahip hemşirelik öğrencilerinde ve sağlık dışındaki alanlarda okuyan öğrencilerde de tekrarlanması önerilmektedir.

Kaynaklar

1. Carvalho NS, Teixeira LM, Pradel EM, Gabardo J, Joly C, Urbanetz AA. Vaccinating against HPV: Physicians' and medical students' point of view. Vaccine 2009; 27: 2637-2640.
2. Zimet GD. Improving adolescent health: Focus on HPV vaccine acceptance. J Adolesc Health 2005; 37: 17-23.
3. Rambout L, Hopkins L, Hutton B, Fergusson D. Prophylactic vaccination against human papillomavirus infection and disease in women: A systematic review of randomized controlled trials. Can Med Assoc J 2007; 177: 469-479.
4. Adams M, Jasani B, Fiander A. Human papilloma virus (HPV) prophylactic vaccination: Challenges for public health and implications for screening. Vaccine 2007; 25: 3007-3013.
5. Duval B, Gilca V, Boulianne NV, et al. Cervical cancer prevention by vaccination: nurses' knowledge, attitudes and intentions. J Adv Nurs 2009; 65: 499-508.
6. La Torre G, Waure C, Chiaradia G, Mannocci A, Ricciardi W. HPV vaccine efficacy in preventing persistent cervical HPV infection: A systematic review and meta-analysis. Vaccine 2007; 25: 8352-8358.
7. Scheurer ME, Tortolero-Luna G, Adler-Storthz K. Human papillomavirus infection: biology, epidemiology, and prevention. Int J Gynecol Cancer 2005; 15: 727-746.
8. Rodriguez M. Is Increasing HPV Infection awareness promoting increased vaccine compliance? The Internet Journal of Advanced Nursing Practice 2010; 11: 43-47.
9. Esposito S, Bosis S, Pelucchi C, et al. Pediatricians knowledge and attitudes regarding human papillomavirus disease and its prevention. Vaccine 2007; 25: 6437-6446.

10. Tafuria S, Martinellib D, Vecea MM, Quartoa M, Germinarioa C, Pratob R. Communication skills in HPV prevention: An audit among Italian healthcare workers. Vaccine 2010; 28: 5609-5613.
11. Dinas K, Nasioutziki M, Arvanitidou O, et al. Awareness of human papillomavirus infection, testing and vaccination in midwives and midwifery students in Greece. J Obstet Gynecol 2009; 29: 542-546.
12. Denny-Smith T, Bairan A, Page MC. A survey of female nursing students' knowledge, health beliefs, perceptions of risk, and risk behaviors regarding human papillomavirus and cervical cancer. J Am Acad Nurs Pract 2006; 18: 62-69.
13. Nganwai P, Truadpon P, Inpa C, et al. Attitudes and practices vis-à-vis cervical cancer among registered nurses at the faculty of medicine, Khonkaen university, Thailand. Asian Pac J Cancer Prev 2008; 9: 15-18.
14. Durusoy R, Yamazhan M, Taşbakan Işıkgöz M, et al. Vaccine awareness and willingness of first-year students entering university in Western Turkey. Asian Pac J Cancer Prev 2010; 11: 1695-1701.
15. Yanıkkerem E, Piyan G, Kavlak T, Karadeniz G. Assessing the role of education on Turkish university students' knowledge about HPV and related diseases. Asian Pac J Cancer Prev 2010; 11: 1703-1711.
16. Ali SF, Ayub S, Manzoor NF, et al. Knowledge and awareness about cervical cancer and its prevention amongst interns and nursing staff in tertiary care hospitals in Karachi, Pakistan. PLoS ONE 2010; 5: e11059.
17. Elit L, Trim K, Mohan R, Nastos S, Harnish D. The knowledge and attitudes of university students concerning HPV vaccine and cervical screening. Reprod Health 2009; 3: 1-8.